

קיבוץ גבעת ברנר

1926 קיבוץ גבעת ברנר נוסד על ידי פלוגת חלוצים וחלוצות, אשר התגבשה בשנת 1926 בעיר רחובות והורכבה משלוש קבוצות חלוצים: קיבוץ "והולין", קיבוץ "ליטא" וקיבוץ "מעין". החלוצים קיבלו לידיהם מהמוסדות המיישבים 200 דונם אדמה בין רחובות לבין הכפר הערבי זרנוגה.

1928 בחודש מרץ 1928 הקימו המייסדים אוהלים ראשונים והתחילו לעבד את האדמות, וב- 29 ביוני 1928, י"א בתמוז תרפ"ח, יצאו מרחובות כל 35 חברי הפלוגה, ביניהם 2 ילדים ועלו על הקרקע להקמת נקודת הקבע. בהמשך השנה זכו לחיזוק משמעותי כאשר הצטרפו אליהם חברי קיבוץ "חירות", יוצאי גרמניה. בשנים הראשונות, תנאי החיים היו קשים מאוד. דלות ורעב שררו במשק. החברים התפרנסו מעבודה שכירה בפרדסי הסביבה, בים המלח, בתחנת הכוח בנהריים ועוד. בתוך המשק מוקמים ענפי חקלאות ושירות: גן ירק, משתלה, לול, רפת, כרם, פרדס, נגריה, מסגריה ועוד. בחודש מאי 1929 העביר אנצו סרני, ממייסדי הקיבוץ, כספי תרומות שאסף באיטליה לידי הקרן הקיימת. בכספים אלה נרכשו עבור הקיבוץ אלף דונם נוספים. חרף בעיות התעסוקה הקשות ובעיות נוספות שעימן נאלץ להתמודד, שאף הקיבוץ להיות "קיבוץ גדול וגדל" ובמהלך השנים קלט אליו חלוצים ועולים רבים מפולין, מגרמניה, מליטא, מרוסיה, מאיטליה ומתפוצות רבות נוספות.

1930 בתחילת 1930 הוחלט באסיפת הקיבוץ לקרוא ליישוב הצעיר "גבעת ברנר" לזכר הסופר יוסף חיים ברנר שנרצח במאורעות תרפ"א 1921 והחלה בניית מבני הקבע בו. באמצע שנות ה-30 הוקם בקיבוץ בית הבראה, "בית ישע", ביזמתן של ישע סמפטר ולאה ברלין תושבות רחובות שהחליטו להגשים את חלומן להקים בית הבראה באוויר הכפר הצלול. בבית הבראה הוגש כבר אז אוכל צמחוני וסבב אותו גן יפהפה ומטופח. "בית ישע" שהיה בית הבראה הראשון בתנועה הקיבוצית, הפך להיות לאחד ממקומות הבראה הפופולאריים ביותר בארץ, בו התארחו תיירים, ותיקי ההסתדרות, חיילים מחלימים ואפילו מלכת הולנד בביקורה בישראל בשנות ה-60. בשנות ה-80 נסגר בית הבראה.

1944 אנצו סרני שיצא בשליחות הבריגדה הבריטית לצנח באירופה הכבושה, נתפס על ידי הנאצים והוצא להורג בדכאו.

בתקופה שקדמה להקמת המדינה, קיבוץ גבעת ברנר שימש כבסיס לאימוני הפלמ"ח וממנו יצאו שירות של מזון ונשק לישובי הנגב הנצורים. בקיבוץ פעל שובר יונים ששימו את מחלקת הקשר של הפלמ"ח. השובר שוחזר ומשמש כאתר תיירות.

1952 הפילוג. בעקבות הפילוג בתנועת "הקיבוץ המאוחד" פרשו כ- 50 משפחות ועברו לקיבוץ נצר סרני הסמוך. הפילוג גרם לטלטלה חברתית ותרבותית ואף לקרע אידיאולוגי בתוך משפחות שחלקים מהן עזבו.

שנות ה-70 בגבעת ברנר אוכלוסיה המונה כ- 1800 תושבים והוא נחשב לקיבוץ הגדול בישראל. בקיבוץ למדו ועבדו במהלך השנים מאות חניכים של חברות נוער, גרעיני נח"ל, קבוצות עולים ממדינות שונות, נוער עולה ועוד וחלקם אף נקלטו כחברים בקיבוץ. נקלטו גם משפחות עולים במסגרת "בית ראשון במולדת".

שנות ה-80 תקופת משבר כלכלי וחברתי בקיבוץ. משפחות וצעירים רבים עוזבים את הקיבוץ. המפעלים הגדולים: "רימון" ו"מטר" נסגרים והקיבוץ מגיע למצב כלכלי קשה, אין מקורות פרנסה לחברים, אין ילודה, אין דור המשך. בגבעת ברנר מבינים שנחוץ שינוי דרסטי. השינוי הגיע בדמות "הפרטה" ושינוי אורחות חיים. בשנת 2002 הוחלט על הפרטה בה כל חברה אחראי לפרנסתו. לאחר מכן הגיעה תקופה של התאוששות ומאז שנות ה-90 חוזרות משפחות צעירות רבות לגור בגבעת ברנר ושוב מלאו השבילים במשפחות צעירות, תינוקות וילדים.

2006 הוחלט להקים את שכונת ההרחבה, הקרויה "שכונת הדקלים". מאז ועד 2016 בנו את ביתם בשכונת הדקלים 184 משפחות והביאו עמן רוח צעירה של התחדשות לגבעת ברנר.

2016 בגבעת ברנר מתגוררים כ- 2500 תושבים. חברי הקיבוץ מתפרנסים מחקלאות, רפת, לול, משתלה ומעבודות חוץ.

תרבות לקיבוץ גבעת ברנר מורשת עשירה ומסורת מפוארת של חיי תרבות ורוח. מקהלות, תזמורות, הצגות תיאטרון, אמנים, ציירים, פסלים, סופרים ומשוררים, אשר כולם וכולן תרמו ליצירת מסורת מפוארת זו. כל חג היה הפקה מיוחדת במינה בהשתתפות עשרות חברים וחברות. בימי הדלות והעוני, הייתה זו רוח היצירה והתרבות אשר שרתה על המחנה, שנתנה את טעם החיים ואת הלהט להמשיך בבניין היצירה החדשה: הקיבוץ.

תיירות מורשת בגבעת ברנר בימים אלה, מוקם בגבעת ברנר, מיזם תירותי שיציע למבקרים סיורים מודרכים ברחבי הקיבוץ, המשלבים את מורשת הקיבוץ בחקלאות, ביטחון, היסטוריה, טבע וחיי היום יום. קיבוץ גבעת ברנר, שהוקם לפני 90 שנים, התברך בשפע אתרי מורשת, בניינים לשימור ופינוק חמד, כמו למשל: בית סרני, הרפת העגולה, סככת הטרקטורים העתיקים, גן הפסלים של צדוק, בריכות ובארות מים, "המצרנה", גבעת הבדואים, "הבית הנוצרי", פינת החי, גבעת זקס, מוזיאון "אוצרות", שובך היונים ההיסטורי ועוד. המבקרים יהנו מסיור בטרקטור, מטיולי אופניים בשדות הקיבוץ, מסיורים אל גבעת הבדואים, אל גבעות הכורכר, מביקור במוזיאון, גלריית פיסול, בית קפה ועוד.